Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De sancto Mauricio cxxxvi

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

coꝛdis mei dolorem ⁊ anime palloꝛem qui nouit occulta. Et hoc quantū ad primū. Inueni medicum qui in celis habitat ⁊ in terris ſpargit medicamenta. Hoc quantū ad ſecundū. Hic pōt ſolus ſanare vulnera mea qui neſcit ſua. Hoc quantum ad terciū. ¶ In ipſo aūt infirmo ſanato ſcꝫ in beato mattheo tria ꝯſiderātur ſcđm ꝙ dictꝰ ambro. oſtendit. Ipſe nanqꝫ morbū ꝑfecte exuit. curanti gratus extitit. ⁊ in ſanitate recepta ſemꝑ mundū ſe ſeruauit. Unde ait. Sequebat̄ mattheus iam letus ⁊ alacer ⁊ exultabat dicens. Jam non publicanum gero. iam non porto leui. Exui leui poſt ꝗ̄ xp̄m indui. Et hoc quo ad primū. Odio genus meū. fugio vitam meā. ſolum te ſequor dn̄e ihesu: q̄ ſanas vulnera mea. Hoc quo ad ſecundū. Quis eſt q̄ me ſeparat a charitate dei que in me eſt tribulatio an anguſtia an fames? Hoc quo ad terciū.

¶ Modus autē ſanandi ſcđm beatū ambro. triplex fuit. Primo em̄ xp̄s ipſum vinculis ligauit. Secūdo cauteriū ipſum impreſſit. Tercio omnem putredinē emundauit. Unde ait ambro. loquens in perſona matthei. Ligatꝰ ſum fidei clauis ⁊ bonis cōpedibus charitatis. Aufer ihesu meoꝝ putredines peccatoꝝ dū habes vinculis charitatis ligatū. Seca quodcūqꝫ inueneris vicioſum. Hoc quantū ad primū. Omne mandatū tuū ſicut cauteriū impſſum tenebo. ⁊ ſi vrit cauteriū mandati. tn̄ putrefacta carnis exurit. ne ad virꝰ ſerpet cōtagio. Et ſi mordet medicamentū tn̄ vlceris tollit viciū. Quantū ad ſcđm. Ueni cito dn̄e incidēs occultas ⁊ latētes varias paſſiones. Aperi cito vulnus: ne noxiꝰ ſerpat humor. emūda oē qđ fetidū eſt ꝑegrino lauacro. Hoc quantū ad terciū. Eius aūt euangeliū anno dn̄i. d. qđ manibꝰ ſuis ſcripſerat cū oſſibus beati barnabe repertū eſt. Qđ q̄dā euangeliū beatꝰ barnabas ſecū ferebat. ⁊ ſuꝑ infirmos illud ponens. omnes tam fide barnabe ꝙ̈ merito matthei ꝯtinuo liberabat.

¶ De ſancto mauricio. cxxxvi. A

Mauricius dicitur a mari ⁊ cis qđ dicitur vomēs vel durus ⁊ vs qđ interp̄tatur cōſiliatoꝛ vel feſtinās. Uel dr̄ a mauron qđ ſcđm yſidoꝝ grece dr̄ nigrum. Ipſe nanqꝫ habuit amaritudinē ꝓ incolatu miſerie ꝑ dilatione patrie. Fuit vomēs per ſuꝑfluoꝝ abiectionē. durꝰ ⁊ firmus per tormentoꝝ ꝑpeſſionē. ꝯſiliatoꝛ per cōmilitonū exhortationē. feſtinās per feruorē ⁊ bonoꝝ operū multiplicationē. niger per ſui deſpectionem. Huiꝰ paſſionē ſcripſit ⁊ cōpilauit beatꝰ eucharius lugdunenſis archiepiſcopus.

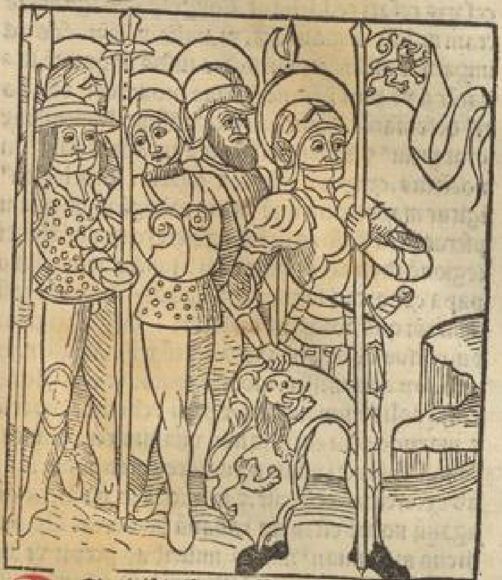

Mauriciꝰ in ſacratiſſima legione q̄ thebea dr̄ dux extitiſſe ꝑhibet̄. Dicti aūt ſunt thebei a ciuitate ſua q̄ thebea nūcupata eſt. Eſt aūt ipſa regio in ꝑtibꝰ oriētis vltra fines arabie habilis opibꝰ. fructibus fertil̄. arboribꝰ delectabil̄. Habitatores vō illiꝰ regionis dicūtur eſſe magni corꝑibꝰ. armis ſtrēnui. in bello fortiſſimi. callidi ingenio. ſapīa locupletiſſimi. Ipſa aūt ciuitas centū portas habuit. ⁊ ſuꝑ nilū fluuiū qui de ꝑadiſo egredit̄ ⁊ gion dicit̄ ſita fuit. De qua dicit̄ Ecce vetꝰ thebea centū iacet obruta portis. His iacobus frater dn̄i verbū ſalutis p̄dicauit: ⁊ fideꝫ xp̄i ꝑfecte eos docuit. Dyoclecianꝰ aūt ⁊ maximianus q̄ ceperūt anno dn̄i. cclxxvij. volētes fidem xp̄i penitꝰ extirpare. tales ep̄l'as ꝑ oēs ꝓuincias in q̄bus xp̄iani morabātur tranſmiſerūt. Si aliq̄d determinari oporteret aut ſciri. ⁊ totus mundꝰ ex vna p̄te ꝯgregatꝰ eſſet. ⁊ ſola roma ex alia p̄te ꝯſiſteret. mūdus totꝰ victus fugeret. ⁊ ſola roma in culmine ſcientie remaneret. Cur ergo vos parua plebecula eiꝰ p̄ceptis reſiſtitis. ⁊ ꝯtra ipſiꝰ ſtatuta tam ſtolide ſuꝑbitis? Aut igit̄ deoꝝ immortaliū fidē ſuſcipite. aut immutabilis de vobis ſn̄ia ꝓferret̄ damnatiōis. Xp̄iani aūt hmōi l̄ras ſuſcipientes. nūcios oēs vacuos remiſerūt. Tunc dioclecianꝰ ⁊ maximianꝰ in ira cōmoti: ꝑ oēs ꝓuincias miſerūt vt oēs bellicis armis apti ad romā venirēt. ⁊ rebelles rōano impio ſubiugarēt. L̄re āt auguſtoꝝ ad ppl'm thebeoꝝ delate ſūt. Qui ppl's ſcđm dei p̄ceptum que dei erant deo. ⁊ que erant

ceſaris ceſari reddebant. Congregãtes igitur electam militũ legionẽ ſcʒ. vi. milia. dclxvi. eos ad imꝑatorẽ miſerũt: vt in bellis iuſtis imꝑatorẽ iuuarẽt nõ vt ꝯtra xp̄ianos arma mouerẽt ſʒ eos potiꝰ defenſarẽt. Huic aũt ſacratiſſime legioni dux erat inclitꝰ vir mauriciꝰ. ſigniferi aũt candidꝰ. innocẽtius. exuperiꝰ. victor ꝛ ꝯſtãtiꝰ. Dyoclecianꝰ igitur maximianũ quẽ ſibi in collegã imꝑij aſſumpſerat ꝯtra gallias cũ infinito exercitu miſit. et ei legionẽ thebeã ſociauit. Hi a ſancto marcellino papa exhortati ſunt vt ante gladijs interirẽt ꝙ fidem xp̄i quã acceperant violarẽt. B ¶ Cũ igitur vniuerſus exercitꝰ montes alpiũ tranſmeaſſet. et octodoꝝ aduenıſſet. iubet imꝑator vt oẽs q̄ ſecũ erãt ydolis immolarent. ꝛ ꝯtra rebelles imperio ꝛ maxime ꝯtra chriſtianos vnanimiter coniurarent. Qđ ſancti milites audiẽtes octo miliaribus ab exercitu ſeceſſerũt. ꝛ in quodã loco amene cui aganũ nomẽ eſt iuxta rodanũ ꝯſederũt. Qđ audiens maximianꝰ: miſſis militibus p̄cepit vt ad deoꝝ ſacrificia cũ alijs feſtinarẽt. Qui ſe nõ poſſe facere rñderunt vtpote q̄ fidem xp̄i hr̄ent. Tunc imꝑator ira ſuccenſus ait. Iungit̃ deſpectui meo celeſtis iniuria. ꝛ mecũ religio romana ꝯtemnit̃. Sentiat ꝯtumax miles nõ ſolum michi ſed etiam dijs meis me poſſe dare vindictã. Tũc ceſar miſſis militibus ſuis iuſſit vt aut dijs ſacrificare eos cõpellerẽt. aut decimũ quẽq; eoꝝ ꝓrimus decollarent. Sancti igitur cũ gaudio capita extẽdentes. vnus ante alterũ feſtinabat ꝛ ad mortẽ preuenire certabat. Tũc ſanctus mauriciꝰ aſſurgẽs inter cetera ſic ꝯcionatꝰ eſt. Congratulor vobis qꝛ pro fide chriſti omnes mori parati eſtis. Cõmilitones veſtros necari ſuſtinui: qꝛ vos ad paſſionem pro xp̄o paratos vidi: ꝛ dñi mandatũ ſeruaui q̄ ait petro. Mitte gladiũ tuum in vaginã. Quia ergo iam cõmilitoꝝ corporibꝰ vallati ſumus. ꝛ ſocioꝝ ſanguinibꝰ rubricatas veſtes habemꝰ. nos ipſos ad martiriũ ſequamur. Hec ergo ſi placet ceſari mãdemꝰ rñſa. Milites tui imꝑator ſumus. ꝛ ad defenſionem reipublice arma ſuſcepimꝰ. Non eſt in nobis proditio. nõ formido. ſed xp̄i fidẽ nullatenꝰ deſeremus. Cũ hoc imꝑator audiſſet: iuſſit iterũ vt decimũ trucidarent. Quo facto exuperius ſignifer vexillũ arripiens. ꝛ inter cõmilitones ſtans dixit. Glorioſus dux noſter mauriciꝰ de noſtroꝝ commilitonũ gl'ia eſt locutꝰ. nec exuperiꝰ ſignifer noſter ideo hec arma arripuit vt talibus reſiſtamus Proijciãt dextre noſtre arma hec carnalia. ꝛ armentur virtutibus. ꝛ talia ſi placẽt: ceſari remãdemus. Milites ſumus imꝑator tui. ſerui aũt qđ libere ꝯfitemur xp̄i. Tibi debemꝰ militiã: illi innocentiã. A te laboris ſtipendiũ. ab illo exordiũ ſumpſimꝰ vite. Omnia pro xp̄o tormẽta ſuſcipe parati ſumꝰ. ꝛ ab eius fide nunꝙ diſcedemꝰ. Tũc impius ceſar iuſſit ſuũ exercitũ totam legionẽ circundare ita ꝙ vnꝰ euadere nõ poſſet. Vallãtur igitur milites xp̄i a militibꝰ diaboli. ꝛ nephandis manibus trucidant̃. ꝛ pedibus equoꝝ ꝯculcãtur. ꝛ xp̄o precioſi martires ꝯſecrãtur. ¶ Paſſi ſunt aũt circa annos dñi. cclxxx. Dei aũt nutu ꝙplẽs euaſerũt. vt in regiones alias venientes xp̄i nomen p̄dicarent. ꝛ glorioſiſſime in locis alijs triũpharent. Ex quibus fuiſſe dicũtur ſolutor. auentor ꝛ octauiꝰ apud thaurinũ. alexãder apud ꝑgamũ. ſecũdus apud vintinũ. necnõ ꝛ beatꝰ ꝯſtantius ꝛ victor ꝛ vrſus ꝛ ꝙplures alij. Cũ igitur carnifices p̄dam diuiderẽt. ꝛ inſimul epularẽtur: quendam ſenem nomine victorẽ inde caſu tranſeuntẽ ad ſecũ ꝯuiuandũ inuitant. Ille aũt req̄rere cepit quõ inter tot milia occiſoꝝ poſſent cũ gaudio epulari. Cum aũt a quodã audiſſʒ ꝙ pro fide xp̄i mortui eſſent: ſuſpirãs ille vehemẽter ingemuit beatũ omnino ſe clamitãs ſi cũ illis fuiſſet occiſus. Cuʒ aũt comperiſſent qm̄ chriſtianus eſſet in eum impetũ fecerunt: ꝛ ipſuʒ ꝓrimus trucidarũt. C ¶ Poſt hec maximianꝰ apud mediolanũ. dioclecianꝰ vo apud nichomediã vna die purpurã depoſuerunt. vt priuatam vitam agerent. ꝛ adoleſcẽtiores. ſcʒ ꝯſtantius ꝛ maximꝰ ꝛ galerius quos ceſares fecerant imꝑarent. Sed cum maximianꝰ iterũ tirãnice imꝑare vellet a ꝯſtãtio genero ſuo ꝑſecutꝰ ſuſpendio vitam finiuit. Tandẽ corpus ſancti innocẽcij de eadẽ legione in vndã rodani immerſuʒ a domiciano genauenſi ꝛ grato auguſtano ꝛ prothaſio eiuſdeʒ loci epis cũ alijs in eccleſia eſt ſepultũ. In cuius ꝯſtructione quidã gentilis artifex erat qui alijs die dñico ſolennizãtibus ſolus opus ſuũ exercebat. Adeſt ſãctoꝝ exercitꝰ. rapitur. ceditur et arguit̃ ꝙ opus ſuum ꝓphanus aſſumpſerit. ꝛ die dñico cum alij diuinis intenderent ipſe operibus mechanicis inhiaret. Correctꝰ ad eccl'iam cucurrit. ꝛ ſe fieri chriſtianũ poſtulauit. ¶ Ambro. in p̄fatione de his martiribus ſic ait. Caterua fidelium diuino luſtrata lumine ab extremis terre finibus veniẽs tibi fideliť ſupplicauit. Et tam corporeis bellatoꝝ legio mucronibꝰ circũſepta ꝙꝙ ſpiritualibꝰ etiã armis vallata: ad martiriũ vigili cõſtantia ꝓperauit. Quos peſtifer tirannus vt eos metu ꝑterreret ad internẽtionẽ ſupplicij gladio

decimauit. atqȝ poſtmodū ꝯſtanter eos ꝑdurātes
in fide vniuerſos pariter capite plecti precepit.
Sed hi tanto charitatis ardore feruebant. vt eie-
ctis armis flexo poplice paſſim geniculantes. ſpi-
culatoꝝ tela hilari corde ſuſciperent. Inter quos
beatus mauricius ita fidei amore ſuccenſus decer-
tando martirij eſt coronā adeptus. Hec ambroſius
Mulier quedā filium ſuum abbati monaſterij in
quo ſanctoꝝ martirū corpora requieſcūt erudien-
dum tradidit quē in breui defunctū irremediabili
luctu plangebat. Cui apparēs mauricius cur filiū
ſuū ſic fleret queſiuit? Que ſibi reſpondit ꝙ ꝗ̄diu
viueret lachrimis nō ceſſaret. Cui ille. Noli eum
flere vt mortuū: ſed ſcias eum habitare nobiſcū.
ꝙ ſi ꝓbare deſideras cras ꝛ in om̄ibus diebus vite
tue ſi ad matutinas ſurrexeris vocē eius inter mo-
nachoꝝ pſallentiū voces audire valebis. Qḋ illa
ſemꝑ fecit: ꝛ vocē filij cū monachis cantantē ſem-
per diſcernēs audiuit. ¶ Rex gaturanicus cum
theſauros ſuos relictis ſeculi pōpis pauperibus
ꝛ eccleſijs erogaret. quendā presbiterū miſit vt ſi
bi de ſacroſāctis ipſoꝝ reliquijs aſportaret. Qui
cū reliquijs impetratis redičs. dū nauis orta tem
peſtate in lacu lauſanenſi ꝑiret: capſā cū reliquijs
fluctibus oppoſuit. ꝛ mox ſecuta fuit trāquillitas
magna. ¶ Anno dn̄i. dcccclxiij. cum quidā mona
chi obtētu karoli a nicolao papa corpa ſancti vr-
bani pape ꝛ ſancti tiburcij martiris īpetraſſent.
ꝛ redeuntes ſanctoꝝ martirū eccliam viſitaſſent.
ab abbate ꝛ monachis impetrarūt vt corpus ſan-
cti mauricij ꝛ caput ſancti innocēcij apud antbi-
ſiodoꝝ in eccleſia quā ſanctus germanus eiſdē mar-
tiribus dudū dedicauerat tranſportarēt. ¶ Refert
petrus damiani ꝙ in burgūdia erat quidā clericus
ſuꝑbus, ꝛ ambicioſus qui quandā eccliam ſancti
mauricij ſibi vſurpauerat. quodā potēte milite ſi
bi plurimū obſiſtēte. Dū aūt quadā die miſſa can
taret. ꝛ in fine euāgelij diceret. oīs qui ſe exaltat
humiliabit. deriſit miſer ꝛ ait. falſum eſt. Nam ſi
ego meis hoſtibus me humiliaſſem: tot hodie diui-
tias ecclie non haberē. Et ecce fulmen inſtar gla-
dij in os eius ꝑ qḋ blaſphemie verba euomuit in-
troiuit. ꝛ ſubito eum extinxit.

¶ De ſancta iuſtina. cxxxvii. A

Juſtina a iuſticia dicta eſt. Ipſa em̄ ꝑ iuſti
tiam vnicuiqȝ qḋ ſuū eſt reddidit. ſcȝ deo
obedientiā. ſuperiori prelato reuerentiā
per ꝯcordiā. inferiori diſciplinā. inimicis patienti
am. miſeris ꝛ afflictis cōpaſſionē. ſibi ſanctimoni
am. ꝛ proximis charitatem.

Juſtina virgo de ciuitate antiochie. filia
ſacerdotis ydoloꝝ quotidie ad feneſtras
ſedens. prelum diaconē euangeliū legen
tem audiebat. a quo tandem ꝯuerſa eſt. Quod cū
mater patri in lecto retuliſſet. ꝛ ambo dormiſſent
xp̄s cū angelis apparuit eis dicēs. Venite ad me
ꝛ dabo vobis regnū celoꝝ. Qui euigilātes ſtatim
cum filia ſua ſe baptizari fecerunt. Hec ergo iuſti-
na virgo a cipriano plurimū moleſtata. ipm̄ tan-
dem ad fidē ꝯuertit. Ciprianus em̄ a ſua pueritia
magus extiterat. Nam cū. vij. annoꝝ eſſet: a parē
tibus diabolo ꝯſecratus eſt. Hic igitur magice arti
inſeruiebat. ꝛ matronas in iumēta ꝯuertere vi-
debat. ꝛ multa alia pſtigia exercebat. Ardēs igit
in amore iuſtine ṽginis: ad magicas artes ſe ꝯtu
lit: vt ipſam ꝓ ſe vel pro viro quodā acladio q̄ ſimr
in eius amorē exarſerat poſſet hr̄e. Aduocat igit
demonem vt ad ſe veniat ꝛ iuſtinā per eū valeat
hr̄e. Aduenīes demon dixit ei. Quid me vocaſti?
Cui ciprianus. Amo virginē de galileis potes ne
facere vt ipſam habeam. ꝛ voluntatē meam ſecū
perficiā? Cui demon. Ego qui hominē de paradi
ſo eijcere potui. cayn frēm ſuū occidere ꝓcuraui.
iudeos xp̄m occidere feci. homīes ꝑturbaui. ꝛ nō
potero facere vt vnā puellam habeas. ꝛ ea iuxta
tuū placitū fruaris? Unguentū hoc accipe ꝛ circa
domū eius deforis ſparge. ꝛ ego ſuꝑueniēs cor eius
in tuū amorē incendā. ꝛ tibi eam aſſentire ꝯpel-
lam. Sequēti nocte demō ad eam ingreditur: ꝛ cor
eius ad amorē illicitū incitare conatur. Qḋ illa ſen-